

การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรห้องสมุด ตามยุทธศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

วรรณยา เฉลยปราชญ์*

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอแนวทางในการวางแผนกลยุทธ์ และกำหนดสมรรถนะบุคลากรห้องสมุด ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การสร้างบัณฑิตนักปฏิบัติมืออาชีพ พัฒนางานวิจัยและนวัตกรรม ส่งเสริมความเป็นนานาชาติ และการบริหารจัดการสมัยใหม่ เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพบุคลากรห้องสมุดให้เกิดสมรรถนะในการปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมายขององค์กรที่มุ่งเน้นการพัฒนามหาวิทยาลัยสู่ “มหาวิทยาลัยแห่งการสร้างนักปฏิบัติมืออาชีพด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรม” โดยบุคลากรจะต้องมีศักยภาพพอที่จะจัดการและดำเนินการบริการสารสนเทศที่มีคุณค่าให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีความรู้ความสามารถทันต่อความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทันต่อความต้องการที่เปลี่ยนไปของผู้ใช้บริการ และการขับเคลื่อนองค์กรให้เกิดการพัฒนา

* บรรณารักษ์ปฏิบัติการ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Abstract

This article proposed strategy guidelines and frameworks of library personnel competency to go along with four RMUTT strategies: 1) to educate professional hands on graduates. 2) to develop research and innovations. 3) to promote internationalization. And 4) to support modern management. These guidelines and frameworks aim to develop library personnel potential in fulfilling the university's target mainly focused on “the university of producing professional hands on workforce relating to science, technology and innovations.” To achieve the target, the personnel must be potential enough to perform and manage information technology to reach maximum advantages and to obtain knowledge and performance towards the advance of information technology and communications, the change demands of users and the development of the university.

บทนำ

การพัฒนามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ในช่วงปี 2557-2560 มุ่งเน้นการพัฒนามหาวิทยาลัยสู่ “มหาวิทยาลัยแห่งการสร้างนักปฏิบัติมืออาชีพด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม” ซึ่งหมายถึง มหาวิทยาลัยที่มุ่งเน้นการผลิตบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่มีความเป็นมืออาชีพ มีความเชี่ยวชาญชำนาญการ มีทักษะขั้นสูง มีความสามารถในการ “คิดเป็น ทำเป็น สร้างเป็น แก้ปัญหาเป็น สื่อสารเป็น” สู่ภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม สนองต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งเป้าหมายของการพัฒนา

ประกอบไปด้วยการสร้างมืออาชีพ คือ บัณฑิต ผู้สอน บุคลากร และการบริหารจัดการ มหาวิทยาลัยจึงกำหนดยุทธศาสตร์ 4 ด้าน เพื่อพัฒนามหาวิทยาลัย ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 Hands On : การสร้างบัณฑิตนักปฏิบัติมืออาชีพ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 Research & Innovations : พัฒนางานวิจัย และนวัตกรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 3 Internationalization : ส่งเสริมความเป็นนานาชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 Modern Management : การบริหารจัดการสมัยใหม่

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอน และงานวิจัยด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี รวมทั้งการพัฒนาด้านบริการวิชาการแก่สังคม มีหน่วยงานสายสนับสนุนที่ครบถ้วนในทุกภาระงานและดำเนินงานที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ โดยเฉพาะห้องสมุดเป็นหน่วยงานหนึ่งของงานด้านวิชาการที่สนับสนุนให้บริการเกี่ยวกับการดำเนินการด้านการเรียนการสอน การศึกษาค้นคว้า และการวิจัย เพื่อให้การดำเนินงานของห้องสมุดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บุคลากรของห้องสมุดจึงจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพของตนเองให้เกิดสมรรถนะในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายของมหาวิทยาลัย ควรนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาบุคลากรของห้องสมุด เพื่อให้พร้อมสำหรับการบริการที่สร้างความพึงพอใจสำหรับผู้ให้บริการ

การพัฒนางานห้องสมุดในแต่ละยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างบัณฑิตนักปฏิบัติมืออาชีพ (Hands On)

ผลิตบัณฑิตนักปฏิบัติมืออาชีพ (Hands-on) ที่มีความรู้ ทักษะวิชาชีพ ทักษะสังคม (Social skills) และประสบการณ์ในการทำงานจริง โดยการร่วมมือกับสถานประกอบการ บนพื้นฐานของการพัฒนาอาจารย์ การบริหารหลักสูตร และห้องปฏิบัติการ

การดำเนินงานของห้องสมุดที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 1

- 1) จัดหาทรัพยากรทรัพยากรสารสนเทศทั้งในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้ครอบคลุมทุกหลักสูตรที่เป็นมาตรฐานและตรงตามความต้องการในการสนับสนุนการผลิตบัณฑิต
- 2) พัฒนาศักยภาพในการให้บริการจากเชิงรับเป็นเชิงรุก การบริการใหม่ที่หลากหลาย และเข้าถึงผู้ใช้บริการทุกกลุ่ม
- 3) สถานที่ให้บริการทรัพยากรสารสนเทศมีบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ และเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย เอื้อต่อการศึกษาค้นคว้าและวิจัยของนักศึกษา อาจารย์ และบุคลากรของมหาวิทยาลัย
- 4) ช่วยผู้ใช้บริการให้เข้าถึงสารสนเทศด้วยเทคโนโลยีได้อย่างสะดวก รวดเร็ว

การพัฒนาการดำเนินงานของห้องสมุดตามยุทธศาสตร์ที่ 1 นั้น ห้องสมุดควรมีบทบาทในการสำรวจ รวบรวม จัดหา จัดเก็บ และจัดระบบสารสนเทศให้สอดคล้องกับความต้องการ โดยอาจจัดทำแผนพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศที่มุ่งเน้นการสร้าง ความเข้มแข็งให้กับคอลเลกชัน ต้องคำนึงถึงหลักสูตรที่เปิดสอน หรือการปรับปรุงหลักสูตร (พิมพ์ร่ำไพรสมสิทธิ์, 2555) สำหรับรูปแบบของการบริการ ควรจัดหาบริการที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการด้วยการจัดสภาพแวดล้อมแบบออนไลน์ผ่านทางเว็บไซต์ห้องสมุด โปรแกรมการเรียนการสอนผ่านเว็บ เทคโนโลยีโทรศัพท์มือถือ (Mobile Learning) และเครือข่ายทางสังคม (Saha, Nimai Chand, 2009 : 166 ; Collins and Quan-Haase, 2012 ; Leung and Chan, 2012 ; สุธนา วัชรระ, 2555 : 8-9) ห้องสมุดจึงจำเป็นต้องปรับตัวเพิ่มการให้บริการอุปกรณ์ที่ช่วยสนับสนุนความสามารถเชิงสารสนเทศ (Information skill) ของนักศึกษา เพื่อให้เข้าถึงสารสนเทศได้ทุกที่ทุกเวลา เพื่อเป็นการสนับสนุนการเรียนการสอนของอาจารย์

การเรียนรู้ของนักศึกษาเพื่อต่อยอดความรู้ไปสู่การปฏิบัติงานได้จริง (จันทนีย์ พานิชผล, 2555 : 51)

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนางานวิจัยและนวัตกรรม (Research & Innovations)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีมีวิสัยทัศน์ที่จะเป็นมหาวิทยาลัยนักปฏิบัติชั้นนำทางทักษะวิชาชีพด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในระดับสากล มีผลงานวิจัยที่ตอบโจทย์ภาคอุตสาหกรรมและสนองตอบความต้องการของประเทศเป็นที่ยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ มีการพัฒนางานวิจัย สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรมและงานสร้างสรรค์ ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์และช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อพัฒนาและส่งเสริมผลงานวิจัย องค์ความรู้ นวัตกรรมและงานสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพและมีคุณค่าที่จะนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

การดำเนินงานของห้องสมุดที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 2

- 1) จัดหาและบริการฐานข้อมูลงานวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- 2) จัดทำเว็บไซต์งานวิจัยที่เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลงานวิจัย เช่น เชื่อมโยงไปยังคลังปัญญาสถาบันของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ หรือสภาวิจัยแห่งชาติ
- 3) การพัฒนาเครื่องมือช่วยค้นงานและจัดเก็บงานวิจัยโดยใช้เทคโนโลยี เช่น โปรแกรม Endnote การเข้าถึงฐานข้อมูลงานวิจัยฉบับเต็มรูป (Full Text) บทความอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เช่น E-book E-journal E-research เป็นต้น
- 4) การให้บริการช่วยค้นคว้าอ้างอิง และตอบคำถามเกี่ยวกับงานวิจัย
- 5) การให้บริการและเผยแพร่ผลงานวิจัย รวบรวมข้อมูลของนักวิจัย
- 6) สอนการรู้สารสนเทศ เช่น การสืบค้นฐานข้อมูลงานวิจัยจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ และการสอนให้รู้กระบวนการวิจัย เป็นต้น
- 7) บริการแนะนำแหล่งการตีพิมพ์และเผยแพร่ผลงานวิจัยและนวัตกรรม

8) การจัดการข้อมูลลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา เช่น การใช้โปรแกรม Turnitin ซึ่งเป็นเครื่องมือตรวจสอบการคัดลอกผลงาน

9) การเป็นสมาชิกองค์กรและเครือข่ายการวิจัย

10) สนับสนุนให้บุคลากรของห้องสมุดเป็นนักวิจัย เพื่อใช้วิธีกระบวนการทางวิจัยในการปรับปรุงพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพต่อไป รวมถึงการส่งเสริมให้ได้รับพัฒนาทักษะการวิจัยด้วยการอบรม หรือศึกษาต่อ

การพัฒนาการดำเนินงานของห้องสมุดตามยุทธศาสตร์ที่ 2 นั้น บุคลากรของห้องสมุดโดยเฉพาะอย่างยิ่งบรรณารักษ์ ควรมีบทบาทและหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย บรรณารักษ์จะต้องมีทักษะด้านการวิจัยเพื่อให้สามารถช่วยนักวิจัย อาจารย์ และนักศึกษาได้อย่างเต็มที่ โดยมีหน้าที่ในการจัดหางานวิจัย วิเคราะห์หมวดหมู่งานวิจัย การพัฒนาฐานข้อมูลงานวิจัยเพื่อให้ผู้ใช้เข้าถึงสารสนเทศได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว การจัดบริการส่งเอกสารถึงมือผู้ใช้บริการโดยตรง (Document Delivery) และบทบาทที่สำคัญที่สุด คือ การเป็นผู้สอนหรือผู้ร่วมสอน เช่น สอนเทคนิคการสืบค้นข้อมูล การค้นคว้าและการเขียนรายงาน การอ้างอิงและบรรณานุกรม การแนะนำแหล่งวิทยาการต่าง ๆ หรือเตรียมแหล่งวิทยาการเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนการวิจัย (ธมลวรรณ ขุนไพฑิต, 2550 : 143 ; วราภรณ์ จันทศักดิ์ และภรณ์ ศิริโชติ, 2555 : 43) นอกจากนี้บรรณารักษ์ควรได้รับการพัฒนาทักษะการวิจัย เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาในงานประจำ สามารถแนะนำและให้คำปรึกษาด้านวิจัยได้ (Cambridge University Library, 2010)

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมความเป็นนานาชาติ (Internationalization)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีให้ความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับทั้งในระดับชาติและนานาชาติภายใต้วิสัยทัศน์

“มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เป็นมหาวิทยาลัยนักปฏิบัติชั้นนำทางทักษะวิชาชีพ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในระดับสากล”

การดำเนินงานของห้องสมุดที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 3

- 1) การจัดหาและรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศที่มีเนื้อหาเป็นภาษาต่างประเทศ และภาษาอาเซียน ซึ่งจะเอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับอาจารย์ชาวต่างชาติ และนักศึกษาชาวต่างชาติ
- 2) จัดทำเว็บไซต์ของห้องสมุดเป็นสองภาษา ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 3) การจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้เป็นภาษาอังกฤษ เช่น จัดทำคู่มือการใช้ห้องสมุด การทำป้ายแนะนำแหล่งสารสนเทศ การบริการข่าวสาร การทำแผนผังห้องสมุด เป็นต้น
- 4) การจัดบริการคอลเลกชันทางด้านการฝึกภาษาอังกฤษเป็นพิเศษ หรือคอลเลกชันของการเรียนรู้ภาษาอาเซียน
- 5) เป็นสมาชิก และสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาชีพกับห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา หรือสมาคมวิชาชีพในต่างประเทศ โดยการสมัครสมาชิกผ่านออนไลน์ หรือการใช้เทคโนโลยีเครือข่ายทางสังคม ในการติดต่อสื่อสาร และการจัดโครงการความร่วมมือทางวิชาชีพกับหน่วยงานในต่างประเทศ
- 6) การเปิดห้องสมุดให้นักศึกษา อาจารย์ และบุคลากรร่วมวิชาชีพชาวต่างชาติ ได้เข้ามาศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนข้ามวัฒนธรรม
- 7) ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรมีทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ โดยศึกษาต่อ ศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยน และฝึกอบรมในต่างประเทศ

การพัฒนาการดำเนินงานของห้องสมุดตามยุทธศาสตร์ที่ 3 นั้น จะเห็นได้ว่าภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษซึ่งถือว่าเป็นภาษาสากล การเรียนรู้ภาษาอังกฤษจึง

มีบทบาทสำคัญต่อการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์เป็นอย่างยิ่ง เพราะบรรณารักษ์จะต้องใช้ความรู้ความชำนาญในการแปลและถ่ายทอดข้อมูลเพื่อแนะนำให้ผู้ใช้บริการได้นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง (ปิติมา จันทมณีโชติ, 2551 : 11) เพื่อช่วยให้การทำงานร่วมกันในเครือข่ายวิชาชีพ สะดวกมากยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ สมาชิกในการกำหนดนโยบาย และการใช้ทรัพยากรร่วมกันได้ในอนาคต (Cambridge University Library, 2010)

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การบริหารจัดการสมัยใหม่ (Modern Management)

สถาบันอุดมศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการ โดยมีสภามหาวิทยาลัยทำหน้าที่ในการกำกับดูแลการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ปัจจัยที่จะต้องทำหน้าที่บริหารจัดการให้มีคุณภาพ ได้แก่ ทรัพยากรบุคคล ระบบฐานข้อมูลการบริหารความเสี่ยง การบริหารการเปลี่ยนแปลง การบริหารทรัพยากรทั้งหมด ฯลฯ เพื่อสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยใช้หลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance)

การดำเนินงานของห้องสมุดที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 4

1) ก้าวสู่องค์กรที่มีสมรรถนะ

- บริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลและความรับผิดชอบต่อสังคม
- วางแผนยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการประจำปี
- พัฒนาห้องสมุดสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืน ส่งเสริมการนำ

ระบบการจัดการความรู้มาใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างจริงจัง ต่อเนื่อง

- นำระบบประกันคุณภาพ และระบบบริหารความเสี่ยงภายในห้องสมุดมาใช้ในการพัฒนาการดำเนินงานและการให้บริการของห้องสมุดอย่างต่อเนื่อง

- สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างห้องสมุด และการมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชน สร้างพันธมิตรสู่ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภายใน และภายนอก

2) พัฒนาระบบบริหารการเงินและทรัพยากร

- มีการบริหารงบประมาณอย่างเพียงพอ
- พัฒนานวัตกรรมใหม่ที่เน้นการลดขั้นตอน การประหยัดงบประมาณ และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า เช่น การประยุกต์ใช้ซอฟต์แวร์โอเพนซอร์สในการดำเนินงานของห้องสมุด เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายจากการใช้ซอฟต์แวร์ลิขสิทธิ์
- การสำรวจความต้องการสารสนเทศและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ เพื่อจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการ และนำมาแก้ปัญหาในงานวิชาชีพ

3) พัฒนาระบบบริหารทรัพยากรมนุษย์

- จัดทำแผนพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับสมรรถนะที่พึงประสงค์
- สร้างแรงจูงใจที่ส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาศักยภาพและสมรรถภาพทางวิชาชีพ และวิชาการ โดยการฝึกอบรม ประชุม สัมมนา ศึกษาต่อ เป็นต้น
- ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทำผลงานทางวิชาการ การวิจัย เพื่อพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพ
- กำหนดนโยบาย และหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรที่ชัดเจน กำหนดการ ประเมินและติดตามผลการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกระดับ

4) ปรับปรุงโครงสร้างบริหารงานด้านต่าง ๆ

- จัดกระบวนการจัดซื้อ จัดหาที่เปิดโอกาสให้นักศึกษา และอาจารย์เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น เช่น การสำรวจความต้องการทรัพยากรสารสนเทศแบบออนไลน์

- พัฒนาระบบสารสนเทศ (MIS) ที่ทันสมัย ให้สามารถสนับสนุนการดำเนินงาน ได้แก่ การเรียน การสอน การวิจัย และการบริหารให้ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- พัฒนาเป็นห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ (e-Library) ที่ผู้ให้บริการเข้าถึงสารสนเทศได้สะดวกรวดเร็วด้วยเทคโนโลยีทันสมัย สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ
- สร้างและส่งเสริมกลไกการสื่อสารภายในองค์กร การสื่อสารการตลาด โดยอาจมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรม บริการแบบเชิงรุกแก่ผู้ใช้ทุกกลุ่มเป้าหมาย
- สร้างวัฒนธรรมองค์กร ให้เป็นแหล่งความรู้ที่มีคุณภาพให้มีความสำคัญแก่ผู้ให้บริการ การมีจิตวิญญาณในการให้บริการ

การพัฒนาการดำเนินงานของห้องสมุดตามยุทธศาสตร์ที่ 4 นั้น ได้นำหลักการของการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพตามแนวทางเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award : TQA) มาประยุกต์ใช้ เนื่องจากเป็นกลไกสำคัญในการผลักดัน การพัฒนาขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการองค์กร ให้บรรลุเป้าหมายตามแผนที่วางไว้

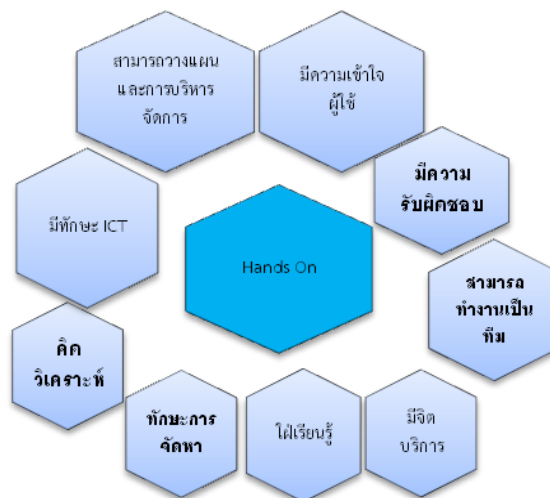
สมรรถนะบุคลากรห้องสมุดที่พึงประสงค์ในแต่ละยุทธศาสตร์

แนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของห้องสมุดให้เกิดสมรรถนะตามยุทธศาสตร์ต้องสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของห้องสมุดและมหาวิทยาลัย ให้เป็นไปตามนโยบายหลักของมหาวิทยาลัยฯ ประกอบด้วย การจัดการศึกษา การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม การบ่มเพาะศิลปวัฒนธรรม การพัฒนานักศึกษา อาจารย์และบุคลากรของมหาวิทยาลัยฯ โดยมีนโยบายสนับสนุน ได้แก่ การพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การติดต่อสื่อสารโดยการใช้ภาษาต่างประเทศ ความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งในประเทศและในต่างประเทศ และการยกระดับการให้บริการ ดังนั้น บุคลากรจำเป็นต้องพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน และสามารถปรับตัวได้อย่างรวดเร็วเมื่อมี

การเปลี่ยนแปลง เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้และการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยี

สมรรถนะที่พึงประสงค์ตามยุทธศาสตร์ที่ 1

การบูรณาการงานห้องสมุด มีจิตบริการให้บริการด้วยความเต็มใจ สามารถเข้าใจความต้องการสารสนเทศของผู้ใช้ ต้องใช้สมรรถนะการทำงานเป็นทีม เพื่อร่วมกันวางแผนและบริหารจัดการ มีความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อการแสวงหาความรู้ที่ซับซ้อนและยากต่อการค้นพบสามารถวางระบบการสืบค้น แสวงหาข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ ผลักดันให้เกิดศูนย์กลางข้อมูลในการให้บริการองค์ความรู้แก่บุคลากรในองค์กร กระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรมีความตื่นตัว ในการแสวงหาความรู้เพื่อการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถคิดวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ เนื่องจากเป็นคุณสมบัติที่บุคลากรจำเป็นต้องมี เพื่อร่วมกันนำความรู้ความสามารถที่ตนมีอยู่มาบูรณาการระหว่างงานที่รับผิดชอบไปสู่การพัฒนาระบบการเรียนการสอน พัฒนาระบบหลักสูตร พัฒนาระบบผู้สอน และมีระบบติดตามประเมินผล เพื่อต่อยอดไปสู่การสร้างบัณฑิตนักปฏิบัติ

สมรรถนะที่พึงประสงค์ตามยุทธศาสตร์ที่ 2

การสนับสนุนการวิจัย ห้องสมุดจำเป็นต้องพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรให้สามารถช่วยนักวิจัยได้อย่างเต็มที่ การมีความรู้ความสามารถในการทำวิจัย มีทักษะการสังเคราะห์ และประมวลผลสารสนเทศสำหรับสนับสนุนงานและการตัดสินใจของผู้ใช้บริการ ทำให้มีหลักการทางความคิด เพื่อการสังเคราะห์ วิเคราะห์งาน สามารถมองเห็นปัญหาต่าง ๆ โดยนำมาวางแผนและแก้ไขพัฒนางาน ด้านการวิจัยและนวัตกรรมให้เกิดประสิทธิภาพ และสามารถนำพหุองค์การบรรลุเป้าหมายต่าง ๆ ตามที่กำหนดสามารถกำหนดแนวทางขั้นตอน และวางระบบกลไกในการบริหารงานวิจัย มีทักษะในการเข้าถึงและการจัดการสารสนเทศ พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายความร่วมมือ จากความก้าวหน้าของอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยี 2.0 เปิดโอกาสให้มีความร่วมมือของนักวิจัยทั่วโลกและให้มีการแลกเปลี่ยนผลงานวิจัยและข้อมูลเพื่องานวิจัย รวมถึงการแสวงหาความรู้ต่อยอดเสริมความสามารถในการทำวิจัยให้มีประสิทธิภาพจนร่วมเป็นคณะวิจัยได้ สามารถนำความรู้ที่ได้มานำไปสู่การจัดระบบการให้คำแนะนำ คำปรึกษา และส่งเสริมการเผยแพร่ผลงานวิจัยในระดับชาติหรือนานาชาติต่อไป

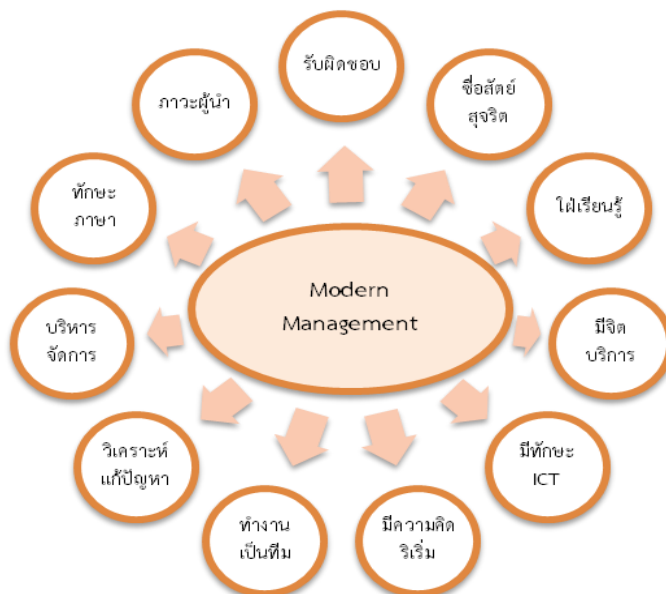
สมรรถนะที่พึงประสงค์ตามยุทธศาสตร์ที่ 3

การที่มหาวิทยาลัยมีโครงการความร่วมมือ (MOU) กับมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานในต่างประเทศ ทำให้บุคลากรต้องพัฒนาสมรรถนะตนเองให้สามารถส่งเสริมและสนับสนุนความเป็นนานาชาติ โดยเริ่มจากตนเองก่อนโดยเฉพาะด้านภาษา เพื่อให้สามารถบริการ และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่เอื้อประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน งานวิจัย เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับอาจารย์ นักศึกษา บุคลากรชาวต่างชาติ เนื่องจากบุคลากรบางคนอาจประสบปัญหาในเรื่องการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ทำให้อาจจะต้องมีการเพิ่มพูนทักษะและพัฒนาศักยภาพด้านภาษา เพื่อช่วยให้งานร่วมกันในเครือข่ายวิชาชีพสะดวกมากยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิก ทำให้บุคลากรสามารถใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร และยังเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มีการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ จากการแลกเปลี่ยน การศึกษาดูงานในต่างประเทศ มีทักษะที่จะสามารถทำงานแบบข้ามวัฒนธรรม เพื่อนำมาพัฒนาศักยภาพในการทำงานของตนให้เกิดประสิทธิภาพสู่ระดับสากล รวมถึงการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการปฏิบัติงาน และการสร้างเครือข่ายโดยใช้สื่อสังคม (Social Media) หรือการติดต่อสื่อสารผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ เช่น Smartphone

สมรรถนะที่พึงประสงค์ตามยุทธศาสตร์ที่ 4

การบริหารจัดการองค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมายขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลนั้น บุคลากรจะต้องมีความสามารถในการวางแผนและการบริหารจัดการ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการทำงานเพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว ลดความซ้ำซ้อน มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความรับผิดชอบ มีจิตวิญญาณในการทำงานมีทักษะการคิดวิเคราะห์ใฝ่เรียนรู้และแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อให้มีความรู้และเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ตามภาระรับผิดชอบ ประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้จากการเชื่อมโยงความรู้ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน เพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาและพัฒนางานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร มีจิตบริการให้บริการด้วยความเต็มใจ สามารถทำงานเป็นทีม เข้าใจบทบาทของตนในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของทีม มีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงาน กระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ กระบวนการคิด และนำเสนอวิธีการใหม่ ๆ และมีทักษะทางด้านภาษาต่างประเทศเพื่อให้สามารถสื่อสารได้

จากคุณสมบัติและสมรรถนะที่พึงประสงค์ของบุคลากรห้องสมุดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีที่กล่าวมาในข้างต้น ซึ่งบุคลากรห้องสมุดควรพึงปฏิบัติให้สอดคล้องตามยุทธศาสตร์ เพื่อนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ (ศุภรชตรา แสนวา, 2555 : 18-22 ; Piyasuda Tanloet and Kulthida Tuamsuk, 2011 : 238-240 ; Parkes, 2013 : 37-38) สามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. มีความรู้ ความสามารถ และทักษะทางวิชาชีพ บุคลากรห้องสมุดควรมีความสามารถนำความรู้มาดำเนินงานและพัฒนาระบบห้องสมุดให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอน และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ บุคลากรสามารถเข้าใจผู้ใช้และความต้องการสารสนเทศของผู้ใช้ เพื่อคัดเลือกและจัดหาทรัพยากรสารสนเทศให้ตรงกับความต้องการสอดคล้องกับหลักสูตรวิชาที่มหาวิทยาลัยเปิดสอน ในงานเทคนิค บุคลากรสามารถจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้ในการเข้าถึงสารสนเทศได้ง่ายและสามารถนำข้อมูลและทรัพยากรสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ได้อย่างสูงสุด ทราบแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ ตลอดจนสามารถสืบค้นสารสนเทศได้อย่างทั่วถึงทั้งสารสนเทศในแบบกว้างและแบบลึก เพื่อสนองตอบความต้องการของผู้ใช้ที่ต้องการสารสนเทศในหลากหลายรูปแบบ

2. สามารถวางแผนและบริหารจัดการ บุคลากรห้องสมุดควรมีความสามารถในการวางแผนกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย การวางแผนจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ และเทคโนโลยีสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ การควบคุมต้นทุนค่าใช้จ่ายเพื่อลดค่าใช้จ่ายและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า สามารถติดต่อประสานงานกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก สามารถทำการตลาดครอบคลุมการบริหารจัดการองค์กรเชิงรุก

3. มีจิตบริการ มีจิตวิญญาณในการทำงาน บริการด้วยความเต็มใจ เพื่อให้ผู้ใช้เกิดความพึงพอใจและอยากเข้ามาใช้บริการในครั้งต่อไป ควรมีจิตสำนึก และจรรยาบรรณในวิชาชีพ

4. สามารถคิดวิเคราะห์ การประเมินค่าประเมินผลบริการของห้องสมุดและผลงานของตนเอง มีระบบกระบวนการคิดที่เป็นระบบแบบแผน สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้จากการเชื่อมโยงความรู้ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน เพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาและพัฒนางานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรได้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถนำเสนอแนวทางและวิธีการใหม่ ๆ มาใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้

5. มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการทำวิจัย เนื่องจากงานห้องสมุดเป็นงานที่สนับสนุนและส่งเสริมการทำวิจัยของนักศึกษา อาจารย์ และบุคลากร โดยมีการจัดหาจัดเก็บ ทำเครื่องมือช่วยค้น บริการตอบคำถามและช่วยค้น และให้บริการงานวิจัย ดังนั้นบุคลากรห้องสมุดจึงต้องมีความสามารถให้บริการอ้างอิงและตอบคำถามด้านการทำวิจัย รวมถึงการให้คำแนะนำ ปรัชญา ชี้นำแหล่งสารสนเทศงานวิจัย จัดทำเว็บไซต์เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลงานวิจัยที่จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้บริการ รวมถึงสามารถร่วมทำงานกับคณะวิจัย หรือในฐานะผู้วิจัย สามารถนำความรู้ทางด้านวิจัยมาใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานของตนเอง เพื่อพัฒนาองค์กรให้บรรลุเป้าหมาย

6. มีความรู้ ความสามารถ และทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เช่น การสืบค้นฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ การสืบค้นสารนิเทศจากหลายฐานข้อมูลพร้อมกันในหน้าจอเดียว (Federated Search) ความรู้เกี่ยวกับระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลแบบพกพาขนาดกลาง/ แท็บเล็ตพีซี การใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ เช่น Smartphone ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ และการสงวนรักษาวัตถุดิจิทัล เป็นต้น ความรู้ดังกล่าว ทำให้บุคลากรห้องสมุดต้องเรียนรู้ ปรับตัวให้ทันกับเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

โดยสามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน และเหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป

7. มีความรู้ ความสามารถ และทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ บุคลากรห้องสมุดต้องพัฒนาสมรรถนะทางด้านภาษาให้สามารถส่งเสริมและสนับสนุนความเป็นนานาชาติ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ เพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารกับนักศึกษา อาจารย์ และบุคลากรชาวต่างชาติ เพื่ออำนวยความสะดวกในการให้ข้อมูลสารสนเทศ จัดหาทรัพยากรสารสนเทศได้ตรงกับความต้องการ และสามารถให้คำแนะนำ ปฐกษา และแก้ไขปัญหาได้

8. ใฝ่เรียนรู้ บุคลากรห้องสมุดควรแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อให้มีความรู้และเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ตามภาระรับผิดชอบ พัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาศักยภาพของนักศึกษาให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เข้าถึงสารสนเทศจากการบริการทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด และสามารถนำสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ในการเรียน การวิจัย และการนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

9. การทำงานเป็นทีม สามารถทำงานร่วมกันจนบรรลุวัตถุประสงค์ของงาน การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานจนงานนั้นประสบความสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี การทำงานเป็นทีมที่แสดงให้เห็นภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดี ผู้นำมีการวางแผนที่เป็นระบบ รับฟังความคิดเห็นจากเพื่อนร่วมงาน ช่วยกันวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน รับผิดชอบร่วมกัน ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น

10. ทักษะส่วนบุคคล เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ การปรับตัว การมีมนุษยสัมพันธ์ ชยัน รอบคอบ เป็นต้น ซึ่งก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างถูกต้อง เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับหัวหน้างานเพื่อนร่วมงาน และผู้ให้บริการ

สรุป

การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรห้องสมุด เป็นวิธีการเตรียมพร้อมรับกับความเปลี่ยนแปลงและปรับตัวให้เข้ากับสิ่งใหม่ ๆ ได้อย่างรวดเร็ว พร้อมทั้งจะเปลี่ยนบทบาทของตนเองเพื่อช่วยให้การดำเนินงานของห้องสมุดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อช่วยเพิ่มบริการใหม่ ๆ หรือปรับปรุงบริการเดิม ๆ ให้แก่ผู้ใช้ ทั้งนี้ ห้องสมุดคงมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีการสนับสนุนบุคลากรห้องสมุดให้พัฒนาศักยภาพด้านต่าง ๆ ที่ควรจะพัฒนาให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย ให้เป็นไปตามนโยบายหลักของมหาวิทยาลัยฯ ประกอบด้วย การจัดการศึกษา การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม การบำรุงศิลปวัฒนธรรม การพัฒนานักศึกษา อาจารย์และบุคลากรของมหาวิทยาลัยฯ โดยมีนโยบายสนับสนุน ได้แก่ การพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การติดต่อสื่อสารโดยการใช้ภาษาต่างประเทศ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และการยกระดับการให้บริการ โดยบุคลากรจะต้องมีศักยภาพพอที่จะจัดการและดำเนินการบริการสารสนเทศที่มีคุณค่าให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีความรู้ความสามารถทันต่อความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและความต้องการที่เปลี่ยนไปของผู้ใช้บริการ การขับเคลื่อนองค์กรให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา เป็นการเพิ่มความรู้ความสามารถทักษะ และแนวคิดเจตคติ ทั้งด้านการบริหารจัดการ งานเทคนิค งานบริการ และงานเทคโนโลยีสารสนเทศ บุคลากรจึงเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญยิ่งต่อความสำเร็จขององค์กร

บรรณานุกรม

- จันทนีย์ พานิชผล. “แนวโน้มเทคโนโลยีใหม่ในแวดวงห้องสมุด: เก็บตกมาแล้วจากที่ประชุม IATUL ครั้งที่ 33,” **วารสารโดมทัศน์**. 33, 2 (2555) : 49-60.
- ธมลวรรณ ชุนไพฑิต. “การวิจัยกับบทบาทที่เปลี่ยนไปของบรรณารักษ์ยุคดิจิทัล,” **วารสารวิทยบริการ**. 18, 3 (2550) : 140-146.
- ปิติมา จันทมนิโชติ. “จะเตรียมตัวอย่างไรเมื่อต้องเป็นบรรณารักษ์ยุคเสมือนจริง,” **วารสารภูมิแล**. 29, 3 (2551) : 9-12.
- พิมพ์วิภา ไพรมสมิทธิ์. **การพัฒนาห้องสมุดสู่ประชาคมอาเซียน**. [ออนไลน์]. 2555.
แหล่งที่มา : <http://203.131.219.245/conference2012/pdf>. (9 พฤศจิกายน 2557)
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี กองนโยบายและแผน งานนโยบายและแผน ยุทธศาสตร์. **แผนพัฒนาเชิงยุทธศาสตร์วาระเร่งด่วนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี พ.ศ.2557 – 2560**. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 2557.
- วราภรณ์ จันทศักดิ์ และภรณ์ ศิริโชติ. “บทบาทของสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในการสนองความต้องการสารสนเทศของนักวิจัย,” **วารสารสารสนเทศศาสตร์**. 30, 2 (2555) : 43-60.
- ศุภรชตรา แสนวา. **บทบาทและความรู้ความสามารถของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2555. (รายงานการวิจัย).
- สุนนา วัธสระ. “กลยุทธ์การพัฒนาคอลเลกชันห้องสมุด: แนวคิดและผลการศึกษานำเสนอในการประชุม IATUL 2012,” **วารสารโดมทัศน์**. 33, 2 (2555) : 3-18.

Cambridge University Library. Cambridge University Library Working together:

a strategic Framework 2010–2013. [Online]. 2010. Available : [http://](http://www.lib.cam.ac.uk/strategic_framework.pdf)

www.lib.cam.ac.uk/strategic_framework.pdf. (10 January 2015)

Collins, Gary and Quan-Haase, Anabel. Social Media and Academic Libraries:

Current Trends and Future Challenges. [Online]. 2012. Available :

<http://asis.org/asist2012/proceedings/Submissions/272.pdf>. (10 January 2015)

Leung, Kevin and Chan, Ivan. Mobile Me, Mobile Library Services : CUHK's

Perspectives. [Online]. 2012. Available : [http://docs.lib.purdue.edu/cqi/](http://docs.lib.purdue.edu/cqi/viewcontent.cgi?article=1100&context=iatul)

[viewcontent.cgi?article=1100&context=iatul](http://docs.lib.purdue.edu/cqi/viewcontent.cgi?article=1100&context=iatul). (10 January 2015)

Parkes, David. "Future Librarians, Future Skills: Skilling Librarians for the 21st

Century," *SCONUL Focus*. 58 (2013) : 37-38.

Piyasuda Tanloet and Kulthida Tuamsuk. "Core Competencies for Information

Professionals of Thai Academic Libraries In the Next Decade (A.D. 2010

-2019)," *The International Information & Library Review*. 43, 3 (2011) : 234

-242.

Saha, Nimai Chand. "Academic Libraries and Librarian in the Electronic Teaching-

Learning Era : Is There Any More Need?," *International Conference on*

Academic Libraries (ICAL-2009) 5th to 8th October, 2009. India : University

of Delhi (North Campus), 2009.